

Sygn. akt VII U 1081/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Ewa Piotrowska

Protokolant: stażysta Anna Wielgosz

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2015 r. w Gdańsku

sprawy A. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość kapitału początkowego

na skutek odwołania A. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 11 marca 2015 r. nr (...) -2001

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy do ustalenia wartości kapitału początkowego z uwzględnieniem jako okresu składkowego okresu zatrudnienia ubezpieczonej od dnia 8 grudnia 1971r. do dnia 21 marca 1976r. w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w Zakładzie (...) w K..

Sygn. akt VII U 1081/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11.03.2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. dokonał ponownego ustalenia kapitału początkowego dla ubezpieczonej A. W.. Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1286,09 zł ustaloną uprzednio w decyzji z dnia 22.02.2002r. o ustaleniu kapitału początkowego. Do ustalenia wartości kapitału Zakład przyjął 19 lat, 9 miesięcy okresów składkowych oraz 1 miesiąc i 25 dni okresów nieskładkowych. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 r. wyniósł 126.712,52 zł

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresu od dnia 8.12.1971r. do dnia 21.03.1976r., wskazując, że w tym okresie ubezpieczona była zatrudniona jako chałupnik. Organ wskazał, że w celu ewentualnego doliczenia tego okresu do ustalenia wartości kapitału początkowego należy przedłożyć zaświadczenie o wysokości otrzymanego wynagrodzenia w rozbiciu na poszczególne miesiące.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła ubezpieczona, wnosząc o jej zmianę i przyjęcia do ustalenia wartości kapitału początkowego okresu składkowego 24 lat o miesięcy i o dni. Skarżąca zarzuciła, że organ rentowy dokonał ponownego ustalenia kapitału początkowego bez podstawy prawnej. Wskazała, że pierwszorazowego ustalenia kapitału początkowego organ rentowy dokonał decyzją z dnia 22.02.2002r. Przyjęte do ustalenia wartości kapitału

początkowego okresy składkowe wynosiły 24 lata. Aktualnie dysponując tymi samymi dokumentami organ rentowy nie uwzględnił okresu zatrudnienia ubezpieczonej od 8.12.1974r. do 21.03.1976r. w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) Zakładzie (...) w K.. Skarżąca podniosła, że jeśli organ rentowy miał wątpliwości, to powinien był już w 2002r. przed wydaniem decyzji wezwać ją do złożenia dodatkowych dokumentów. Upływ wielu lat spowodował, że ubezpieczona nie ma szans na uzyskanie dodatkowych dokumentów lub pozyskanie zeznań świadków.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, wskazując, że sporną decyzją z dnia 11.03.2015r. dokonał ponownego ustalenia kapitału początkowego. Tak jak w decyzji z dnia 22.02.2002r. organ ustalił kapitał początkowy z okresu 10 lat kalendarzowych tj. od 1.01.1989r. do 31.12.1998r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ponownie ustalonego kapitału początkowego wyniósł 105,34%. Do ustalenia wartości kapitału początkowego ZUS przyjął podstawę wymiaru w wysokości 1286,09 zł (tak samo jako w decyzji z dnia 22.02.2002r.) i przyjął okresy składkowe w wymiarze 19 lat 9 miesięcy i 0 dni (w decyzji z dnia 22.02.2002r. było to 24 lata 0 miesięcy) oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 3 lat. Kapitał ustalony na 1.01.1999r. wyniósł 126.712,52 zł (a w decyzji z dnia 22.02.2002r. wynosił 146.890,36). Pozwany wskazał, że w decyzji z dnia 11.03.2015r. do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresu pracy ubezpieczonej od 8. (...) do 21.03.1976r. w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) Zakładzie (...) w K., gdzie ubezpieczona była zatrudniona jako chałupnik. Pozwany wskazał, że zatrudnienie na podstawie umowy nakładczej podlega wliczeniu do stażu pracy pod warunkiem osiągnięcia co najmniej połowy najniższego wynagrodzenia w poszczególnych miesiącach pracy. Ubezpieczona nie przedłożyła dokumentu potwierdzającego wysokość uzyskanego wynagrodzenia w poszczególnych miesiącach pracy (art. 6 ust.2 pkt. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Informacyjnie organ rentowy wskazał, że w związku z przedłożeniem przez skarżącą w dniu 1.04.2015r. RP-7 zawierającego zarobki za okres od 1980r. do 1988r. ZUS wydał w dniu 4.05.2015r. decyzję o ponownym przeliczeniu kapitału początkowego. Przeliczenie to pozostaje bez wpływu na wskaźnik wysokości kapitału, podstawę wymiaru i wysokość kapitału.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

A. W. urodziła się w dniu (...)

W okresie od dnia 8.12.1971r. do dnia 31.10.1977r. A. W. była zatrudniona na stanowisku koszykarza w Spółdzielni (...)T., a następnie w okresie od dnia 1.11.1977r. do dnia 15.09.1980r. w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) Zakładzie (...) w K., jako następcy prawnego Spółdzielni. W okresie od dnia 8.12.1971r. do dnia 21.03.1976r. była zatrudniona w systemie pracy nakładczej.

W dniu 30.03.2001r. za pośrednictwem płatnika A. W. złożyła w organie rentowym wniosek o ustalenie kapitału początkowego. Do wniosku załączyła m.in. kopię świadectw pracy wydanych przez (...) Przedsiębiorstwo Produkcji (...) za okresy pracy od 8.12.1971. do 31.10.1977r. i od 1.11.1977r. do 15.09.1980r. Wśród złożonych dokumentów znajdowała się także kopia legitymacji ubezpieczeniowej, w której został wykazany między innymi okres pracy ubezpieczonej w Spółdzielni (...)w T. od dnia 8.12.1971r. do dnia 21.02.1976r. na stanowisku koszykarza chałupnika.

Dysponując tymi dokumentami Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wydał w dniu 22.02.2002r. decyzję o ustaleniu kapitału początkowego. Organ rentowy nie wzywał ubezpieczonej do złożenia dodatkowych dokumentów. Do ustalania wskaźnika podstawy wymiaru, którą organ rentowy wyliczył na kwotę 1286,09 zł, przejęta została przeciętna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 1.1.1989r. do 31.12.1998r. Wskaźnik wyliczono na 105,34%. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął okresy składkowe w ilości 24 lata (288 miesięcy) oraz lata nieskładkowe w ilości 3 lat (36 miesięcy). Kapitał początkowy wyliczono na 146.890,36 zł. Decyzja uprawomocniła się w dniu 1.04.2002r.

W dniu 19.02.2015r. A. W. złożyła wniosek o emeryturę naliczoną wg nowych zasad. Do wniosku załączyła zaświadczenie RP 7 odnoszące się do okresu zatrudnienia od 1999r. do 2014r. oraz dokument poświadczający

trwanie ostatniego stosunku pracy wraz z zaświadczeniem o wypłacanym wynagrodzeniu chorobowym oraz zasiłku chorobowym.

W związku ze złożonym wnioskiem o emeryturę organ rentowy przystąpił z urzędu do ponownego ustalenia kapitału początkowego. Podał ponownej analizie te same dokumenty, które zostały załączone przez ubezpieczoną do wniosku o ustalenie kapitału początkowego z dnia 30.03.2001r. Podczas ponownej analizy dokumentów organ rentowy stwierdził błąd polegający na uwzględnieniu w decyzji z dnia 22.02.2002r. okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) jako chałupnik (wpis tej treści jest w legitymacji ubezpieczeniowej), mimo braku danych o miesięcznych wygradzeniach ubezpieczonej osiągniętych jako chałupnik.

W dniu 11.03.2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wydał decyzję o ponownym ustaleniu kapitału początkowego (decyzja zaskarżona w niniejszym postępowaniu).

Tak jak i w decyzji z dnia 22.02.2002r. - organ ustalił kapitał początkowy z okresu 10 lat kalendarzowych tj. od 1.01.1989r. do 31.12.1998r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ponownie ustalonego kapitału początkowego wyniósł 105,34%. Do ustalenia wartości kapitału początkowego ZUS przyjął podstawę wymiaru w wysokości 1286,09 zł (tak samo jak w decyzji z dnia 22.02.2002r.) oraz przyjął okresy składkowe w wymiarze 19 lat 9 miesięcy i 0 dni (w decyzji z dnia 22.02.2002r. było to 24 lata 0 miesięcy) oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 3 lat. Kapitał ustalony na 1.01.1999r. wyniósł 126.712,52 zł (a w decyzji z dnia 22.02.2002r. wynosił 146.890,36).

W uzasadnieniu decyzji pozwany wskazał, że do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresu pracy ubezpieczonej od dnia 8.12.1971r. do dnia 21.03.1976r. w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) Zakładzie (...), gdzie ubezpieczona była zatrudniona jako chałupnik. Organ wskazał, że okres ten może być uwzględniony, o ile ubezpieczona przedstawi zaświadczenie o zarobkach lub karty wynagrodzeń.

Przechowawca dokumentacji (...) Przedsiębiorstwa Produkcji (...) Zakład (...) w K. nie posiada dokumentacji osobowo-płacowej A. W..

(dowody: wniosek o ustalenie kapitału początkowego k.1 akt kapitałowych, kopie świadectw pracy k. 6-7 akt kapitałowych, kopia legitymacji ubezpieczeniowej k. 10-12 akt kapitałowych, decyzja z dnia 22.02.2002r. k. 14 -15 akt kapitałowych, wniosek o emeryturę k. 1-4 akt emerytalnych, pismo ZUS z dnia 28.09.2015r. k.42, decyzja z dnia 11.03.2015r. k. 27 akt kapitałowych, zeznania ubezpieczonej k. 49-protokół skrócony, zapis audio k.51, pismo archiwum k. 36)

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach ZUS. W ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw by kwestionować prawdziwość dokumentów zgromadzonych w sprawie.

Zdaniem Sądu odwołanie ubezpieczonej zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 173 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2015r., poz. 748), dalej: ustawa, dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust.3 dla osób w wieku 62 lat. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy tj. na dzień 01 stycznia 1999r.

Stosownie do art. 175 ust. 1 ustawy ubezpieczeni oraz płatnicy składek byli zobowiązani do przekazywania Zakładowi, w terminie i trybie ustalonym przez organ rentowy, dokumentacji umożliwiającej ustalenie kapitału początkowego nie później niż do dnia 31 grudnia 2006 r. Zgodnie z ust. 3 ustalenie kapitału początkowego następuje w formie decyzji organu rentowego. Organ rentowy wydaje decyzję w sprawie kapitału początkowego w terminie do dnia 31 grudnia

2006r. Od decyzji organu rentowego przysługują osobie zainteresowanej środki odwoławcze określone w odrębnych przepisach.

Art. 174 ust. 4 stanowi natomiast, że ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114. Art. 114 ust. 1 umożliwia ponowne ustalenie prawa do świadczeń czy też ich wysokości, jeżeli po ich przyznaniu zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione okoliczności istniejące przed ustaleniem prawa, które mają wpływ na prawo do świadczeń (ich wysokość). Ze wskazanego przepisu prawa wynika, że przesłanką ponownej oceny uprawnień ubezpieczonych są "nowe dowody" i "ujawnione okoliczności" istniejące przed podjęciem decyzji organu rentowego mające wpływ na wysokość świadczenia. W uchwale siedmiu sędziów z dnia 5 czerwca 2003 r., III UZP 5/03, Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że odmienna ocena dowodów dołączonych do wniosku o świadczenie, przeprowadzona przez organ rentowy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej świadczenie, nie jest już okolicznością uzasadniającą wszczęcie z urzędu postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń na podstawie art. 114 ust. 1 cyt. ustawy.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 lipca 2013 r. (III UK 145/12, LEX nr 1408199) – podkreślił, że art. 114 nie może służyć weryfikowaniu przez organ rentowy z urzędu popełnionych uprzednio przez siebie błędów. Przede wszystkim podstawy takiej nie może stanowić ponowna i odmienna ocena przedłożonych uprzednio przez ubezpieczonego dowodów

Do poglądów tych przychylił się także Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 25.03.2015r. (III AUa 1818/14). Sąd Okręgowy także podziela to stanowisko.

W związku z powyższym w toku niniejszej sprawy zwrócił się do organu rentowego o wyjaśnienie podstawy prawnej i faktycznej wydania przez organ rentowy decyzji z dnia 11.03.2015r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego dla A. W. oraz o informację, czy po wydaniu decyzji z dnia 22.02.2002r. zostały ujawnione jakieś okoliczności faktyczne, które istniały przed wydaniem decyzji z dnia 22.02.2002r., lecz nie były znane organowi lub czy zostały przedłożone jakieś nowe dowody. Organ rentowy wyjaśnił, że jedynym asumptem do ponownej weryfikacji wartości ustalonego kapitału początkowego był fakt złożenia przez ubezpieczoną wniosku o emeryturę. Weryfikacji tej organ dokonał z urzędu. Organ wskazał także, że oparł wydanie decyzji z dnia 11.03.2015r. o te same dowody, które zostały złożone przez ubezpieczoną wraz z pierwotnym wnioskiem z 30.03.2001r. o ustalenie kapitału początkowego. Przy ponownej analizie tych samych dokumentów, co uprzednio przed wydaniem decyzji z dnia 22.02.2002r., dostrzeżono błąd polegający na zaliczeniu do okresów składkowych okresu pracy ubezpieczonej od dnia 8.12.1971r. do dnia 31.10.1977r. w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...), gdzie ubezpieczona pracowała jako chałupnik, co wynika z wpisu do legitymacji ubezpieczeniowej (przedłożonej wraz z wnioskiem z 30.03.2001r.). W związku z tym organ rentowy wyłączył ten okres z podstawy wymiaru kapitału początkowego i wskazał, że ponownie dokona jego zaliczenia, jeśli ubezpieczona przedłoży dokument na okoliczność wysokości osiąganych miesięcznie dochodów, czego wymaga art. 6 ust. 2 pkt. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zdaniem Sądu przedstawione przez organ rentowy przyczyny ponownego ustalenia kapitału początkowego nie stanowią realizacji przesłanek wznowienia postępowania przewidzianych w art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Nie zostały bowiem ujawnione żadne nowe okoliczności nieznanne organowi przed wydaniem decyzji z dnia 22.02.2002r., ani też nie zostały przedłożone żadne nowe dowody odnoszące się do okresów składkowych przebytych przez ubezpieczoną. Organ dokonał jedynie korekty własnych ustaleń. W związku z powyższym zdaniem Sądu brak było podstaw do ponownego ustalenia kapitału początkowego dla ubezpieczonej z wyłączeniem jako okresu składkowego okresu jej zatrudnienia od dnia 8.12.1971r. do dnia 31.10.1977r. w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...). Należy przyznać rację ubezpieczonej, że upływ ponad trzynastu lat od wydania przez organ rentowy pierwszorazowej decyzji o ustaleniu kapitału początkowego znacząco utrudnia poszukiwanie dowodów na okoliczność wysokości miesięcznych dochodów osiąganych przez nią jako chałupnika. Nieakceptowalna jest zdaniem Sądu sytuacja wydawania decyzji przez organ rentowy jedynie na ryzyko ubezpieczonego i uzurpowanie sobie przez organ rentowy prawa do naprawy ewentualnych błędów w każdym czasie bez liczenia się z interesem ubezpieczonego.

Mając na uwadze powyższy stan faktyczny i prawny Sąd Okręgowy, działając na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z przywołanymi wyżej przepisami, orzekł jak w sentencji wyroku – zmieniając zaskarżoną decyzję pozwanego organu rentowego z dnia 11.03.2015r. i zobowiązując go do ustalenia kapitału początkowego ubezpieczonej z uwzględnieniem jako okresu składkowego okresu zatrudnienia ubezpieczonej od dnia 8.12.1971r. do dnia 21.03.1976r. w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) Zakładzie (...) w K..

SSR del.Ewa Piotrowska